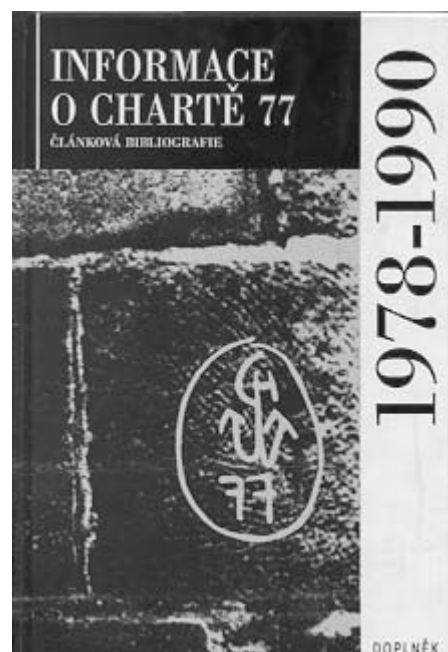

Informace o Chartě 77 - článková bibliografie

4129 bibliografických záznamů, 628 stran

indexy: autorský, jmenný, institucí

Doplněk, 1998, brožovaná; vázaná

Petr Uhl: Slovo úvodem

Začnu neskromně. Informace o Chartě 77 - zvané Infoch - pro mne představují onen příslovečný strom, který má každý muž ve svém životě zasadit. To jen jako varování laskavému čtenáři, že pro svou spjatost s redigováním a vydáváním tohoto časopisu jsem jen málo objektivní zpravodaj o jeho vzniku a 12 letech jeho vydávání. Kvalita mého svědectví je snížena i tím, že pět z oněch dvanácti let (1979-1984) jsem Infoch nevydával, pobývá ve vězení; redakce a vydávání se ujala moje žena Anna Šabatová.

Budu-li tedy přesto nyní, u příležitosti prvního vydání bibliografie Informací o Chartě 77, na Infoch vzpomínat, pokusím se tak činit s vědomím, že trochu supluji budoucího historika.

Pro mne začíná historie Infochu krátce po založení Charty 77. Hned na začátku roku 1977 pociťovali někteří signatáři Charty 77 potřebu informací - pro sebe, pro spoluobčany i svět - o dokumentech Charty 77, činnosti jejích mluvčích a počinech mnoha, často i mimopražských signatářů. Potřebné také bylo vytvořit přehled represivních kroků Státní bezpečnosti a dalších státních a stranických složek proti Chartě 77 a nezávislému hnutí vůbec.

Od února 1977 jsem proto nepravděpodobně psal zprávy o činnosti Charty 77 a o represích vůči jejím signatářům (2-6 stran). Vyšlo jich pravděpodobně do října 1977 osm - poslední dva měsíce v nich nejsou zachyceny. První zprávy vzbudily mezi přáteli kladnou odezvu. Vzpomínám i na slova uznání tehdejšího (jediného) mluvčího Charty 77. Zprávy jsem nepodepisoval, nevydávali je ani mluvčí. Čtyři z nich jsou označeny jako "situační zprávy". Existovaly v základním rozpisu dvanácti vyhotovení, poskytoval jsem je, pokud si vzpomínám, také západním tiskovým agenturám a londýnskému Palach Pressu, řízenému Janem Kavanem.

Nápad psát situační zprávy přišel jaksi automaticky, protože jsme s ženou již předchozích pět let, od svého propuštění z vězení koncem roku 1973, pravidelně přispívali tímto typem zpráv do berlínského čtvrtletníku Informační materiály. Ten vydávali moji soudruzi krajně levicového, antistalinského zaměření s podporou Sjednoceného sekretariátu Čtvrté internacionály. Infomaty, jejichž vydávání zahájila v Berlíně po svém propuštění z ruzýnské věznice a vyhoštění v roce 1971 Sibylle Plogstedtová spolu s Ivanou Šustrovou, žijící rovněž v Berlíně, byly až do roku 1982, kdy zanikly, vhodným doplněním Pelikánových římských Listů a Tigridova pařížského Svědectví.

V létě 1977 se v Chartě 77 hodně diskutovalo o její budoucnosti. Václav Havel, kterého v květnu pustili z vazby, se funkce mluvčího Charty 77 vzdal. Již od března jsme pociťovali ztrátu úmrtím dalšího mluvčího, filozofa Jana Patočky. A nakonec Jiří Hájek, na nějž se jako na jediného mluvčího soustředil represivní tlak, definitivně prohlásil,

že svůj mandát přestane vykonávat, pokud nebude vystřídán nebo aspoň pokud jej spolu s ním nebudou vykonávat další dva signatáři Charty 77.

Jedna z příležitostí k delší diskusi se naskytla v létě 1977 na Českomoravské vrchovině na chatě Aničky Koutné, kde Jan Tesař již tehdy navrhoval založení nějakého výboru na obranu nespravedlivě vězněných lidí a Jaroslav Šabata přišel s plánem na působení regionálních zástupců Charty v krajích.

Proto jsme v září 1977 uspořádali anketu. Dotázali jsme se dostupného počtu (asi 90 procent) tehdejších 750 signatářů na možnost doplnění mluvčích na tři a jejich pravidelné každoroční střídání, na jejich názor po regionalizaci Charty 77, jejímž důsledkem by bylo ustavení regionálních zástupců Charty, a konečně na můj návrh, zda mluvčí Charty 77 mají vydávat pravidelný, měsíční bulletin Charty. Zhruba 80 procent dotázaných souhlasilo s rotací mluvčích Charty 77, jen slabá polovina s regionalizací a jen asi 35 procent s vydáváním bulletinu. Považoval jsem to tehdy za neúspěch, ale nesmířil jsem se s tím.

Rozhodl jsem se prosadit svou i bez zaštitění mluvčími. Odpor k mému záměru vydávat - zatím anonymně, bez uvedení jména a adresy vydavatele - měsíční zpravodaj, byl v prostředí Charty 77 malý, i když někteří signatáři, jako třeba Anna Marvanová, to dlouho nemohli přenést přes srdce. Noví mluvčí to vzali prostě na vědomí. (Byli jimi Jiří Hájek a od září 1977 Marta Kubišová a Ladislav Hejdánek.

A tak v lednu 1978 vyrobil můj bývalý spoluvězeň z Mírova Otto Černý, který už rok pilně opisoval se svou ženou Helenou dokumenty Charty 77 a další písemnosti, první číslo Informací o Chartě 77 - jako fotokopii na třech stranách A4, zmenšovaných z formátu A 3, které jsem napsal u nás v bytě na perličkovém psacím stroji. Podobné techniky použil pro druhé číslo Jiří Bednář. Vyšlo s názvem Zpravodaj Charty 77 II. Od třetího, březnového čísla se pak Infoch psal standardní samizdatovou technikou, tedy na psacím stroji o deseti i více průklepech, která se vedle občasných cyklostylů a od poloviny 80. let i elektrických psacích strojů s pamětí udržela až do listopadu 1989. Do jednoho psacího stroje se vkládá až 12 průklepových papírů, Otka Bednářová měla stroj, který na jeden rozpis vyrobil kromě originálu 17 kopií. Část nákladu 6. a 7. čísla vyrobil na ormigu Vavřinec Korčíš.

Prvních půldruha roku rozepisovalo, vyrábělo a rozšiřovalo Infoch jistě několik desítek lidí, mnohé jsem ani osobně neznal. Kromě čtyř jmenovaných se mi nyní zcela náhodně podařilo připomenout si Antonii Bokovou, Drahuši Proboštovou, Dagmar Vaněčkovou, rodinu Dany Němcové, manžele Václava a Kamilu Bendovy, Klementa Lukeše, který organizoval rozpis, rodinu Hejdánkových, Jiřího Gruntoráda, Martina Šimsu, Vladku Hoškovou. Mnozí z nich pokračovali v této spolupráci i v 80. letech nebo se - jako Klement Lukeš - na rozmnožování a rozšiřování Infochu podíleli až do listopadu 1989.

Základ každého čísla tvořily vždy dokumenty Charty 77, někdy jen jeden (někdy nebyl žádný), v pozdějších letech jich bylo zpravidla více. Dále, od založení VONS v dubnu 1978, zveřejňoval Infoch všechna jeho sdělení. Přebíraly se také různé (většinou se jmény autorů) texty, například prohlášení, petice, dopisy, později fejetony, rozhovory, záznamy z besed a reportáže. Různé protestní a kritické texty jsme původně zveřejňovali v plném znění, později, zhruba od 80. let, jejich frekvence tolik narostla, že jsme je zkracovali a později o nich přinášeli jen krátké informace.

Již od prvního ročníku se občas objevovaly texty nepodepsané nebo jen označené zkratkou v rubrice Krátké zprávy, anotace nových samizdatů v rubrice Články došlé do redakce a později V samizdatu nově vyšlo..., ale tyto rubriky se ustálily v každém čísle až v polovině 80. let. Tehdy přibyla i rubrika Z materiálů FIDH - Mezinárodní federace pro lidská práva, která na podzim 1979 se solidarity s námi VONS "adoptovala", přijala ho za svou členskou ligu. Mělo to značný význam, protože FIDH měla status nevládní organizace u OSN a UNESCO.

Později Infoch velmi dbal na to, aby zrcadlil i činnost jiných nezávislých aktivit než Charta 77 a VONS a také činnost nezávislého hnutí v dalších východoevropských zemích. Poslední rok se v něm hodně uplatňovaly zprávy VIA - Východoevropské informační agentury, založené v prosinci 1988.

Za dvanáct let se značně změnil nejen charakter periodika - z původního zpravodaje se stal časopis s pravidelnými rubrikami, nýbrž i jeho rozsah: Infoch nakonec vycházel jednou za čtrnáct dní o 20 stranách, přičemž na stránku psanou modernější technikou se vešlo asi o polovinu více textu než na hustě psanou stranu obyčejným strojem.

Do jednotlivých čísel Infochu přispíval různými příspěvky už v roce 1978 i Václav Benda, až jsem začátkem roku 1979 požádal jeho a Otku Bednářovou, aby se mnou vytvořili redakci. Byl jsem přitom veden snahou prokázat pluralitu přístupů redakce časopisu, který, ač nevydáváný mluvčími, byl považován za oficiální periodikum Charty 77.

Od dubna 1979 jsem přistoupil - po váhavém souhlasu dalších signatářů - k další změně: Začali jsme na první straně Infochu zveřejňovat moje jméno s adresou jako vydavatele. Mluvčí Charty 77 - Václav Benda, Jiří Dienstbier a Zdena Tomínová - tento můj krok uvítali, Infoch zveřejnil jejich prohlášení v tomto smyslu. Vzhledem ke kritice, jíž mne a další aktivisty Charty 77 zahrnovali pasívnější a spíše potajmu působící signatáři, dávající přednost "drobné práci" (co jiného jsme ale proboha dělali než drobnou práci?), byla taková podpora mluvčích i v prostředí Charty pro Infoch důležitá.

To byl od počátku můj cíl, být i zde věrný zásadě, s níž byla Charta 77 zakládána, tedy zásadě veřejného vystupování ve prospěch lidských práv. I přes represálie jsme se zuby nehty drželi toho, že nás Státní bezpečnost nesmí zahnat do ilegality, že svými jmény ručíme za svou činnost a jsme ochotni za ni nést i důsledky. Že za ni ručíme československé společnosti a mezinárodní veřejnosti, i sami sobě navzájem. Věřící mezi námi měli pak ještě další kritéria.

Vyznačení "Vydává nezávislá redakční skupina signatářů Charty 77", které bylo umístěno před mým jménem a adresou, zdůrazňovalo nejen naši nezávislost na státní moci a oficiálních institucích, nýbrž i na mluvčích Charty 77. V čísle 5 druhého ročníku z 10. dubna 1979 jsme uvedli:

Dosavadní nezávislost redakce je také podmínkou postupného uskutečňování našeho záměru být prvkem demokratické kontroly práce mluvčích Charty 77, činnosti VONS i práce dalších chartovních či opozičních kolektivů a skupin.[...] Informace o Chartě 77 mají cíl informovat, a to především o obraně lidských práv; není v nich místa pro rozsáhlé polemiky, teoretické úvahy, politické či sociální analýzy, historické studie, literární práce či obsáhlejší recenze kulturního zaměření; k tomu slouží jiná nezávislá periodika.

Po uvěznění všech tří členů redakce koncem května 1979 se vydávání Infochu zkomplikovalo. Věděla Státní bezpečnost, která z 21 tehdejších aktivních členů VONS deset uvěznila a dalším výběrem šest z nás postavila před soud, že v této šestici je i celá redakce Infochu? Nelze to vyloučit.

Deseti resp. jedenácti uvězněným velmi pomohlo, že VONS svou činnost nezastavil, lidé na svobodě se nenechali zastrašit a dvanáct nových signatářů Charty do VONS vstoupilo.

Podobně to bylo s Infochem. Pravidelně, každý měsíc, ho vydávala moje žena. K mému jménu na obálce připojila po našem odsouzení v prosinci 1979 své. Později vycházel pak do léta 1984 Infoch pouze s jejím jménem. Redakce se tehdy, v dobách určitého útlumu nezávislé činnosti, často omezovala na zařazování dokumentů Charty 77 a sdělení VONS, které někdy doplnila ještě jinými texty.

V oněch nejtěžších dobách, pro Chartu 77 i pro Informace o Chartě 77, se o základní rozpis Infochu nejvíce starala Zina Freundová, která byla až do podzimu 1981 organizátorkou celého podniku. (StB to věděla, a po brutálním nočním přepadení a zmlácení v bytě se Zina Freundová rozhodla odejít do exilu.) Na rozepisování a distribuci Infochu se začátkem 80. let podíleli - kromě některých už jmenovaných - Kamila Bendová, Anna Marvanová, rodina Dany Němcové, Jan Ruml, Zbyněk Benýšek, Petruška Šustrová, Jarmila Johnová, Zuzana Dienstbierová, Jan Zvěřina, Libuše Šilhánová a další. Do ciziny zaslala Infoch Jiřina Šíková.

Na počátku 80. let také vzniká pravidelná spolupráce s Oldřichem Hromádkou (jehož žena Marie byla v roce 1980 mluvčí Charty 77. Hromádkovi a jejich synové Vratislav, Jaroslav a Oldřich přitom spolupracovali s mnoha lidmi, z nichž někteří rozepisovali Infoch, někdy i dvakrát, takže vzniklo kolem stovky exemplářů, z nichž se pak rozepisovaly další. Dnes se již nedá zjistit, kdo všechno v oněch dobách Infoch opisoval a kdo ho pak ve větším distribuoval. Marie Hromádková vzpomíná - kromě některých jmenovaných - také na Helenu Kolářovou, Miladu Rampasovou, Jiřího Wonku, Květu Běhalovou, Josefa Kordíka, Blanku Císařovskou a Václava a Zuzanu Ševčíkovi. Infochy opisovaly i Marie Lisová a Vlasta Lenská.

Už tehdy, v době nejtvrdějších represí, se rozmnožoval Infoch občas i z cyklostylových blan, a to na tzv. rámečku. Propagátory těchto po domácku vyrobených rámu s válečkem, na nichž se cyklostylovalo, byli přátelé ze Zlína. Bedřich Koutný vzpomíná, že do domovní prohlídky v roce 1985 zhotovoval kolem 300, později až 700 výtisků Infochu zprvu na takovém rámečku, později sítotiskem a na skutečném cyklostylu. Výrobu ve Zlíně zahájil v roce 1983 Bohumil Obdržálek, který se v roce 1984 vystěhoval do Rakouska a nyní žije v USA, štafetu po něm převzali Pavel Dudr, Jaromír Němec a Stanislav Devátý. Pavel Dudr dnes vzpomíná: "(Stanislav Devátý) měl mnohem pečlivější konspiraci, proto na něj nepřišli. On to dělal doma v obýváku, udržoval naprostou čistotu a pořádek, a vždy po skončení rozmnožování vše odnesl do cizího, vypůjčeného sklepa, takže StB nic nenašla, ani když do jeho bytu přišli tajně v době jeho nepřítomnosti."

Po návratu z vězení v květnu 1984 jsem v létě od své ženy převzal redakci Infochu. Opět jsem začal spolupracovat s Václavem Bendou, do redakce jsme přizvali Jarmilu Bělíkovou, která tehdy psala základní rozpis. Koncem roku 1984 jsem se s Václavem Bendou nepohodl a kolektiv mluvčích Charty 77 (což byli i všichni bývalí mluvčí a několik dalších lidí, celkem asi 20 členů) rozhodoval o dalším redigování Infochu. Václav Benda v redakci tehdy na můj návrh přestal působit.

V souladu se stanoviskem kolektivu mluvčích jsem již o něco dříve pro činnost v redakci zaangažoval Petra Krejčího (z evangelického prostředí) a později i Jiřího Rumla. Ten s námi spolupracoval dva roky, v létě 1987 před založením Lidových novin, které byly jeho dítkem, se omluvil (dal dokonce řádnou tříměsíční výpověď se zdůvodněním). Kratší dobu působil v redakci i Jan Ruml, který patřil k mým nejbližším spolupracovníkům při organizování přenosu informací a písemných materiálů, zvláště pokud šlo o styk s exilem. Za Jiřího Rumla jsme našli náhradu v Heřmanu Chromém, který se předtím vrátil z vězení. On a Pavla Paloušová, která působila v redakci poslední rok, také od začátku roku 1989 uváděli na obálce své adresy spolu s adresou mojí.

Nelze dnes vyjmenovat všechny spolupracovníky Infochu. Někdy v létě 1989 jsem pro sebe a nejbližší přátele v duchu spočítal, že momentálně spolupracuje na redakci, výrobě a distribuci Infochu 32 lidí. A ti se dost často střídali, část z nich jsem nikdy nepoznal osobně. Pro historika budoucích dob budiž poznamenáno, že zatímco zveřejnění jména a adresy na obálce (a po letech konečně i jmen dalších) naplňovalo chartovní étos veřejné obrany lidských práv, samotné psaní Infochu, jeho výroba a i distribuce podléhaly konspiračním pravidlům. K těm také patřilo, že čím méně toho kdo ví, tím lépe. Proto se dnes, po letech, dávají vzpomínky jen obtížně dohromady.

Z útržků informací o oné mravenčí a riskantní práci vzpomenu nejprve ony prvotní pisáře, kteří tvořili Infoch z papírů, určených redakci. Po Otce Bednářové a Jarmile Bělíkové to byl Jiří Tichý, který je psal do svého uvěznění v říjnu 1988 a s rozpisem pomáhal dokonce i po propuštění z vězení v roce 1989, potom asi tři čísla já a od konce roku 1988 Barbora Veselá (dnes Tranová). To se už psalo na elektrických psacích strojích s pamětí, dodaných z Paříže Pavlem a Ivanou Tigridovými. Báře Veselé pomáhala Olga Hochmanová (dnes Fleková). Další takový stroj měly i Informace o církvi, které vznikly v roce 1980. Společný údržbář těchto strojů, jakož i xeroxu, který byl dlouho v bytě Jaroslava Ondráka ?? (dotázat se Čuňase, jak se jmenoval ten kluk - v r. 1986? emigroval s manželkou, tuším těhotnou, do Vídně. Bydlel na Smíchově v ulici Na Plzeňce, ve sklepním bytě, přespával u něj Žufan z Klatov.) v Praze na Smíchově, byl Zdeněk Vodsloň. Obvyčné psací stroje nám opravoval Pavel Lašák, zvaný Anténa, který vyráběl rozmnožovací rámečky a pomáhal i rozmnožovat.

Infochy se psaly v bytě manželů Münzových, rodičů Jiřího Tichého, dále v bytě Vladimíra Vojáka a Jindry Zemanové na Letné, u Hradilků v ulici Olega Koševého (dnešní Junácké) v Praze-Břevnově a v bytě Zdeňka Šolleho na Smíchově i jinde. Infoch opisovala i Marcela Chromá.

Výrobně-rozmnožovací místa vytvářeli postupně Luboš Vydra (v ateliéru Jitky Rímské, manželky signatáře Charty 77 Johna Boka, později v kotelně), v Brně Petr Cibulka, Dušan Skála, František Derfler, Ondřej Pospíchal a Simona Hradílková, Milan Perfecký s dalšími přáteli v Bratislavě, v Praze Borek Holeček a Jiří Gruntorád v žižkovském ateliéru Milana Beránka. Stanislav Borůvka s Markem Šimonem vyrobili v roce 1986 na ručním cyklostylu (válečkem) dvě čísla Infochu a výrobu předali do Zlína. Odtud pak chodilo Stanislavu Borůvkovi do Prahy až do roku 1989 okolo 250 ks od každého čísla Infochu a také 50 ks Informací o církvi. Do Prahy vozil časopisy obvykle Jiří Devátý, později Jaromír Němec. Stálými "vyslanci" Infochu na Moravě byli Stanislav Devátý ve Zlíně a Petr Pospíchal v Brně, který od poloviny 80. let spolupracoval stále více i s redakcí Infochu.

Stanislav Pitaš z České Skalice při výrobě a distribuci spolupracoval s manželou Karšayovými z Prahy-Smíchova a Miroslavem Linhartem z Trutnova. Z Trutnova rozšiřoval Infoch zejména Martin Věchet, Radek Langhammer a další. Dlouholeté služby prokázal Infochu Jakub Ruml, který ho nejen roznášel, ale zasílal na měnící se adresy poštou do ciziny.

Mnoho výrobců i distributorů zaangažoval a koordinoval František Stárek, řečený Čuñas, který i sám Infoch množil a rozvážel a pro jeho propagaci na českém a moravském venkově udělal velký kus práce. Málokdo má o Infoch takové zásluhy jako on. Z pochopitelných důvodů jsem neměl přehled o výrobcích a distributorech, s nimiž byl ve styku, a je tedy třeba dnes jen litovat, že František Stárek přes mé naléhání nedodal pro vydání tohoto textu o nich žádné informace, takže jejich jména nemůžeme vzpomenout.

Od poloviny 80. let, kdy se začalo používat cyklostylu a psacích strojů s pamětí, vzrostl náklad Infochu, postupně až na 1000, s výtisky Petra Cibulky, jemuž jsme poskytovali už na paměťovém stroji napsané blány, možná i na 1500 exemplářů. O distribuci se staral onu dobu zejména Jan Hrabina, jehož vystřídal Martin Šimsa, který do Infochu i přispíval. Spolupracoval přitom s Vítězslavem Holatou, Josefem Adámkem, Stanislavem Adámkem, Dášou Hlavsovou (nyní Kadlecovou), Petrem Kadlecem, Jaroslavem Benešem, Antonínem Pohlodkem, Jiřím Resem, Janem Hrudkou a rovněž se svým otcem, evangelickým farářem Janem Šimsou. V létě 1989 se distribuce ve velkém ujal Jan Hájek, který spolupracoval s Janem Pelcem. Souběžně, od začátku roku 1988 se distribucí zabýval Jiří Pavlíček, který měl základnu v bytě Lenky Machoninové a Jiřího Reidingera. Technickým "ředitelem" Infochu byl od začátku roku Heřman Chromý, s ním intenzivně spolupracovala další desítka lidí.

Přímo za rozmnožování Infochu byli již od listopadu 1985 stíháni a vězněni Jaromír Němec, Pavel Dudr a Jiřina Bedeiová ze Zlína. Za spolupráci s Infochem a také za styky s polskou opozicí byl od ledna do května 1988 vězněn Petr Pospíchal z Brna, který patřil jak k distributorskému, tak zvláště k redakčnímu okruhu časopisu. Za shromažďování papírů, cyklostylových blan a rozmnožovacích strojů „v úmyslu rozšiřovat Informace o Chartě 77" byl k podmíněnému trestu odsouzen Dušan Skála z Brna, který byl jako obviněný z tohoto skutku koncem roku 1988 dva měsíce ve vazbě. Také Petr Cibulka, naposledy vězněn od října 1988 do listopadu 1989, byl obviněn mj. z rozmnožování Informací o Chartě 77. Spolu s Petrem Cibulkou byl pro přípravu k rozmnožování Informací o Chartě 77 stíhán i tehdy mladistvý Jiří Štencel - 12 dní byl ve vazbě, později na svobodě.

Mnozí ze spolupracovníků Infochu byli vězněni, a i když třeba ne výslovně za tuto spolupráci, připočetla ji jim Státní bezpečnost a soudy, pokud se o ní dozvěděly, k dobru. Vězením prošli tehdy ze spolupracovníků Infochu - kromě původní tříčlenné redakce - i Luboš Vydra, František Stárek, Jiří Tichý a Ivan Jirous.

Zpočátku, když měl Infoch náklad několik desítek vyhotovení a dále se postupně rozepisoval, nebyly finanční náklady na jeho výrobu a distribuci nijak vysoké. Od poloviny 80. let potřeba finančních prostředků rostla nejen zvýšením nákladu, periodicity a počtu stran, ale také rostoucími náklady na poštovné a na přepravu. Díky finančnímu a materiál-nímu zabezpečení od čs. exilu netrpěl Infoch nikdy finanční nouzí. Problémem bylo spíš

dostat rozmnožovací a digitalizované psací stroje přes hranice. Od poloviny 80. let, kdy začal v Praze opět fungovat nevyhlášený výbor, rozdělující finanční prostředky z exilu (jeho členy byli tuším Jiří Hájek, Václav Havel, Ladislav Hejda a Václav Benda), dostávala redakce Infochu, zajišťující jeho výrobu a distribuci, několikrát ročně pravidelný příspěvek v předem dohodnuté výši podle redakčního rozpočtu.

Centrálním pokladníkem všech aktivit, financovaných švédskou Nadací Charty 77, byl Pavel Bratinka, který zástupcům jednotlivých aktivit - a kromě Charty 77, VONS a Infochu to nakonec bylo několik desítek nezávislých aktivit! - uvolňoval částky určené finančním výborem. Příspěvek mi vyplácel v tuzexových poukázkách. Ty do Prahy chodily podle předchozí domluvy na adresy nezávislých aktivistů, kteří je Pavlu Bratinkovi prostřednictvím dalších osob odevzdávali.

Poměry dovozovaly začít mírně platit i opisování, někdy i výrobu na cyklostylu. Petr Cibulka zastával názor, že Infoch by se měl prodávat, kdo ho prý dostane zdarma, nepřečte si ho. Nesouhlasil jsem s ním, a proto jsem s ním v roce 1988 uzavřel dohodu, že mu budu poskytovat ve třech vyhotoveních napsané blány a on vyrobené Infochy nebude prodávat dražší než za 10 Kčs. Na obálce bylo pak uvedeno, že Infoch je zdarma, avšak v případě výroby mimo okruh redakce je jeho cena maximálně 10 Kčs.

Infoch se stal významným zdrojem informací pro zahraniční tiskové agentury, zejména AFP a ANSA, jimž jsme ho poskytovali v Praze, a pro zahraniční sdělovací prostředky. Byl významným zdrojem informací o nezávislém hnutí i pro mnohé západní diplomaty, akreditované v ČSSR. Byl jedním z podkladů pro pravidelné roční zprávy amerického ministerstva zahraničí o stavu lidských práv ve světě (kapitola o Československu).

Jan Kavan v Londýně vydával od roku 1976 Palach Press Bulletin a Summary of Available Documents a materiály z Infochu zveřejňoval v časopise East European Reporter, který vycházel od jara 1985. Pravidelně jsme Infoch posílali také vídeňskému dopisovateli Hlasu Ameriky Ivanu Medkovi, který také šířil na Západě faksimile Infochu, a Čs. dokumentačnímu středisku Viléma Prečana v bavorském Scheinfeldu.

Sloužil Listům, Svědectví, Nadaci Charty 77 Františka Janoucha, Karlu Kynclovi, spolupracujícímu s BBC a časopisem Index on Censorship, Zdeně Tominové v Londýně, časopisu Entr'aide et Action Ivany Tigrídové a dalším lidem v exilu. V anglické, mírně zkrácené verzi vydával Infoch od podzimu 1988 Palach Press Infoch Summary - Information on Czechoslovakia. Rovněž v angličtině a ve zkrácené verzi vydávala Infoch péčí Ruth Toskové od jara 1988 Nadace Charty 77 Františka Janoucha pod názvem Charta 77 Abstracts, nizozemskou zkrácenou verzi vydával pod názvem Info over Charta 77 Jef Helmer.

Stav Infochu necelé dva roky před Listopadem vystihuje můj úvodní článek Deset let Informací o Chartě 77 z 1. čísla 11. ročníku (1988), v němž jsem se pokusil o bilanci i výhled do budoucna:

"Přes drobné neshody nebyl vztah redakce Infochu a již tří desítek dosavadních mluvčích Charty 77 nikdy konfliktní. Od začátku jsme publikovali všechny dokumenty Charty 77 v plném znění - s jedinou výjimkou dokumentu č. 15, vydaného v roce 1978, na jehož délku nám tehdy nestačily síly. V plném znění uveřejňujeme rovněž všechna sdělení VONS. Snažíme se informovat o všech - v současné době se rozvíjejících - iniciativách a hnutích, především na poli obrany lidských práv, ale také o kultuře, o nezávislé literatuře a publicistice, o ekologii, o náboženských poměrech a situaci v církvích, o mírovém úsilí, o mezinárodních stycích nezávislých hnutí, o problémech národnostních a jiných menšin atd. Často to jsou spíše zprávy o represáliích a šikanách orgánů státní moci než o vlastní nezávislé činnosti. Referujeme o nich v naději, že poukázáním na konkrétní porušování lidských práv, zvláště podaří-li se uplatnit informaci v mezinárodním měřítku, se represe zmírní, buď v případě, jemuž se věnujeme, nebo v budoucnu.

Infoch má i mezinárodní význam. Je pramenem pro nezávislou publicistiku a informátorem nezávislých hnutí v některých sousedních zemích, zejména v Polsku. Na Západě ho odebírají univerzity, ústavy, knihovny, vědecká pracoviště, různé organizace usilující o dodržování lidských práv - včetně Amnesty International, četné redakce,

různé nevládní i státní instituce i jednotlivci. U příležitosti 19. výročí smrti Jana Palacha, jehož požadavek zrušení cenzury předznamenal čs. nezávislou publicistiku, si připomínáme, že Informace o Chartě 77 byly poctěny cenou Jana Palacha za rok 1983, kterou udílí Výbor na podporu Charty 77 v Paříži.

Vycházíme nyní jednou za 14 dní, ve větším nákladu a v lepší úpravě než dříve. Nechceme se s dosavadní úrovní spokojit, chceme informovat více a větší okruh čtenářů. Tak jako v minulosti, i nyní to záleží daleko více na vás, na čtenářích, než na nás, na redakci. Nikdy jste nebyli pouhými čtenáři, ale vždy spolupracovníky, významnou částí našeho nezávislého společenství. Proto přejeme vám všem do dalšího desetiletí Informací o Chartě 77 mnoho zdaru."

Poznámka editora

Je mou povinností k zasvěcenému úvodu Petra Uhla přičít ještě několik poznámek rázu víceméně technického, pomohou totiž uživateli naší příručky vyznat se v bludišti bibliografického záznamu a seznámit se s okolnostmi vzniku naší knihy.

Článeková bibliografie Informací o Chartě 77 je uspořádána chronologicky, každý článek má zpravidla vlastní záznam. Toto pravidlo může být porušeno, jsou-li dva texty otištěny pod společným názvem. V jednom záznamu je také popsán dokument nebo článek s jednou nebo více přílohami. I zde je někdy pravidlo porušeno, např. má-li příloha charakter samostatného textu. Vlastní záznam mají i redakční poznámky, pokud se ovšem nevztahují k některému z příspěvků.

Struktura záznamu odpovídá normě pro článkovou bibliografii. V záhlaví záznamu je uvedeno příjmení a jméno autora nebo autorů, nejvíce však tří. Neznáme-li autora textu, je v záhlaví první slovo z názvu. Nezřídka článek nemá název, tehdy zpravidla používáme název, pod kterým je text uveden v obsahu příslušného čísla Infochu. I zde jsou výjimky: u článků neuvedených v obsahu - jde většinou o redakční poznámky a jiné krátké texty - jsme použili incipit. U dokumentů Charty 77, které nemají vlastní název - jsou to většinou kratší sdělení, dopisy apod. - jsme vytvořili názvy umělé, s přihlédnutím k anotovanému seznamu dokumentů Charty 77 v knize Charta 77: Od morální k demokratické revoluci, usp. V. Prečan, Praha 1990. Po názvu následuje za dvojtečkou podnázev, čárkou je odděleno více názvů. Lomítkem oddělujeme jméno autora v podobě, v jaké se vyskytuje v dokumentu, za středníkem pak jsou eventuální další autoři. Následují informace o dataci, případně adresátovi dokumentu v té podobě, jakou uvádí příslušný dokument. Dále je možno nalézt údaje o počtu signatářů (u petic), vybavení (tabulky, obrázky), a o příloze či přílohách, případně o poznámce.

V další části záznamu se může vyskytnout pole začínající zkratkou Rec. na : - tam uvádíme údaje o dokumentech recenzovaných, anotovaných, citovaných či jinak zmiňovaných v příslušném textu. Může jít o články, dopisy, petice, časopisy, knihy, audiovizuální nosiče atd. Tento "záznam v záznamu" by měl obsahovat základní bibliografické údaje (tj. název, jméno autora, dataci, charakteristiku, jméno knihy nebo časopisu, místo vydání a nakladatele, popř. i rozsah), pokud jsou známy. Větší počet takovýchto záznamů je kvůli přehlednosti oddělován hvězdičkami.

Prostřední část záznamu začínající In: nám poskytne údaje o umístění příslušného článku v Infochu - ročník, číslo, datum vydání a strany, na kterých se nalézá.

Poslední část je věnována anotaci dokumentu, její rozsah je dán závažností anotovaného textu. Zvlášť podrobně se zabýváme dokumenty Charty 77 a zejména sděleními Výboru na obranu nespravedlivě stíhaných. V závěru bibliografie je proto kvůli úplnosti zařazeno několik záznamů těchto dokumentů a sdělení, které nebyly z technických důvodů v Infochu otištěny.

Narazí-li uživatel v textu na hranaté závorky, znamená to, že tento údaj je sekundární, doplněný z jiného zdroje, než je vlastní dokument. Jde zvláště o jména autorů, pišících pod šifrou či pseudonymem, doplněné datace či vsuvky a opravy chybných údajů. V hranaté závorce jsou i anotace, které také tiskneme menším typem písma. Pro

záhlaví používáme písmo tučné, názvy a podnázvy jsou tištěny kurzivou. Každý záznam je opatřen pořadovým číslem.

Za tímto úvodem následuje seznam zkratk, nacházejících se v naší bibliografii. Pro uživatele bude stejně užitečný jako rejstříky, které najde za bibliografickým soupisem. Kromě autorského je tu i předmětový rejstřík osob a rejstřík institucí. V osobních rejstřících jsou vzájemné odkazy u osob, používajících několik jmen nebo šifer. Nenajdeme tam osoby zmiňované v úvodu, zato bychom měli v autorském rejstříku najít jména všech autorů, a to i vedlejších, v předmětovém rejstříku osob pak výběrově jména lidí, o kterých se v Infochu psalo. Ze sdělení VONS jsme excerpovali všechna jména - i neúplná, ta doplňujeme stručnou charakteristikou. U lidí shodného jména a příjmení rozlišujeme poznámkou o povolání či funkci v závorce za jménem. Pokud to bylo možné, ověřili jsme správnost jmen, doplnili chybějící křestní jména, případně pochybnosti vyjadřujeme otazníkem. V rejstříku institucí najdeme státní orgány, organizace, podniky, politické strany československé i cizí, noviny a časopisy, kulturní instituce, hudební skupiny, neformální sdružení, občanské iniciativy atd. Zahraniční instituce lze najít pod českými názvy, pokud se obvykle překládají. V těchto případech jsou u originálních názvů odkazy na české překlady.

Názvy institucí i jména osob jsme se snažili v rámci možností ověřit a sjednotit. Často se objevuje různocnění jmen osob i názvů institucí, také datace je někdy problematická. Je to pochopitelné vzhledem k podmínkám, za kterých samizdatové Informace o Chartě 77 vznikaly a existovaly. Při stálé hrozbě domovních prohlídek a zatýkání nebylo možno používat archivy a dokonce ani běžné komunikační prostředky. Mnohdy se nedaly ověřit ani základní informace. Snažili jsme se používat pramenné materiály, tedy čísla Infochů nejbližší redakci, abychom eliminovali alespoň chyby a omyly při opisování, které narůstaly geometrickou řadou. Tento problém se vyskytuje od 3. čísla prvního ročníku (první dvě čísla se vyráběla z matric), kdy se Infoch začal rozepisovat na psacích strojích, a končí číslem 9 v roce 1986. Od 10. čísla 9. ročníku se totiž Informace o Chartě psaly na stroji s pamětí a jejich text je tedy vždy autentický. Ani to však nevylučuje faktické chyby a některé údaje se nám ověřit nepodařilo.

Naše bibliografie existuje i v elektronické verzi, kterou je možno dále zdokonalovat. Prosím proto všechny, kteří mohou naše údaje doplnit, opravit či zpřesnit, ať neváhají a své poznatky sdělí knihovně Libri prohibiti. Zde se také zájemci mohou seznámit s originálními Informacemi o Chartě 77 a mnohými materiály, o kterých se v nich psalo. Konečnou verzi bibliografie, rozšířenou o všechny podstatné dokumenty v plném znění, bychom rádi vydali na CD-ROM.

Závěrem mi nezbývá než poděkovat všem, kteří se účastnili práce na našem "průvodci totalitou" a zasloužili se o jeho vydání. Jsou to: Lucie Formanová, Zdeňka Gruntorádová, Bohumila Kalousková, Jana Lifková, Jan Šabata, Anna Šabatová, Jana Šrámková, Petr Uhl, Jan Zápotocký a zejména Nadace rozvoje občanské společnosti, která z fondu PHARE vydání financovala. Na mou hlavu pak padá vina za všechny chyby a nedostatky, které uživatel zcela nepochybně v knize nalezne.

Březen 1998, Jiří Gruntorád